

טורי זוסמן יהודה לייב
172538

בן חיה-ציפורה וצבי
נולד ב-כ"ד מרחשוון תרפ"ט 7.11.1928
שרת בגדוד "ברק" (12)
נפל ב- 23.4.1948
בקרבת על משטרת צמח.

זוסמן יהודה-לייב

בן צבי וחייה-צפורה. נולד בכ"ד במרחשון תרפ"ט בירושלים. למד ב"תלמוד-תורה" ובישיבת "אלומה" (ישיבה חדישה : לימוד התלמוד בעברית ולימודי בית-ספר תיכון). בן 17 הלך עם חבריו לחיי שיתוף בקבוצה בית-יהושע של "הפועל המזרחי" ליד אבן-יהודה. כבן-זקונים להוריו הרגיש בחובתו לעזור להם ועבר לעבוד בליטוש יהלומים בנתניה. משם נזעק עם חבריו לעזרת הקיבוץ גבעתיים כשהצבא הבריטי

שם עליו מצור בחיפוש אחרי מעפילים וקרע את בגדיו מעליו לחבישת פצעי חבריו המגינים שנפצעו מנשק הבריטים. למראה המעמד העלוב של מחוסרי נשק החליט להתאמן בנשק לקראת ההכרעה בעתיד. התנדב לשנת-שירות בנוטרות ונשלח לקיבוץ אפיקים שבעמק הירדן. בשעות-הפנאי התקרב לחברת הילדים, ששכנה בקרבת צריף הנוטרים. נתחבב גם על ההורים הזקנים ולא פעם הנעים להם את התפילות כשליח-ציבור בבית-הכנסת שלהם. התקשר אל המקום והאריך את שנת שירותו ליותר משנה וחצי. ביחוד מאחר שהחלה ההתקפה הערבית על הישוב בצחורף הש"ה וחובת השמירה היתה לחובת הגנה ולחימה בחירוף-נפש ממש. מטעם לפעם היה שולח להוריו מתנות מתוצרת המשק ומכתבי עידוד והרגעה. ובאחד המכתבים שאל אם אחיו מילאו את חובתם והתגייסו. סיים קורס ל"עזרה ראשונה" ובזמן האחרון שירת כחובש.

נפל תוך כדי חבישת פצעו של חבר בשעת ההתקפה על משטרת צמח ביום 23.4.1948. בו ביום הובא למנוחת-עולמים בדגניה א'.

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורוזת רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, זרבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד-האדמה ויושב-הכפר: עקשנות, צמידות

למשימה, שורשיות ושקט...

כבוש המשטרה בצמח

מכשלה התקמתנו על צמח ועד לראשית מאי. עמדה משטרת צמח להציב על ידי חבריטים. ברור היה שבניו זה עלול לשמש קרשיסטיציה בין לגבי ישובי עמק-הירדן באם יתחמס על ידי הערבים. ובין לגבי ערביי צמח אם יחיה בדינו. על כן בה דבותה והכוננה לקראת יום הפינוי. קיים מגע של קבע עם אנשי המשטרה. כדי לדעת מראש על יום הפינוי. ומחלקה בפיקודו של מוטקה פלונסקי ז"ל (נחרג אהריכך בקרבות סגידה) תגה בדגניה א', מוכנה לתקרא בכל רגע לבוא להשתלט על הבנין.

ב-27.4.48, בשעה 18.00, חודיעה התצפית, שהבריטים עזבו את המשטרה. עבר זמןמה עד שהסמיקח המחלקה לתארגן ולצאת לשטח. ובינתיים נתמס בניו המשטרה ע"י הערבים. נראה היה בעליל, שהבריטים חודיעו לערבים על מועד יציאתם. כי מיד עם צאת אחרת תאנגלים, נכנסו הערבים לבנין.

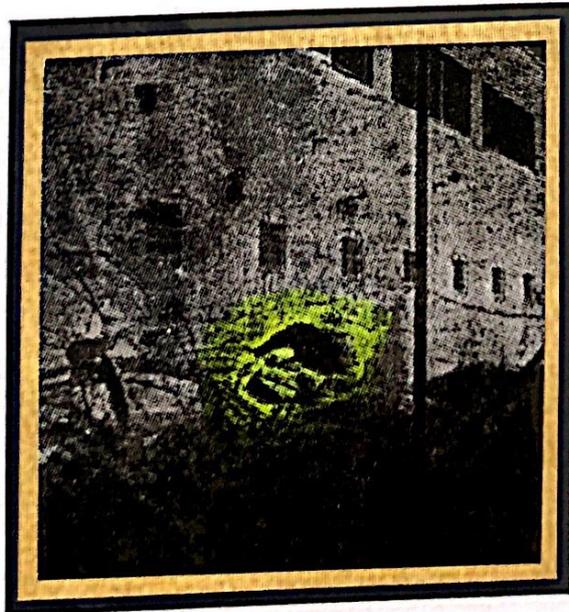
כשנמצאה המחלקה לפני הקרנטינה הישנה, 400 מ' צפונות-מצרבות למשטרה נפתחה עליה אש מן הבנין. המחלקה נפרסה והמשיכה להתקדם, בהסערות זריזה הצליחו האנשים לתפוס את בנין בית-הספר הסמוך למשטרה. כל הנסיונות להמשיך ולהתקדם לעבר המשטרה נכשלו מחמת האש שנורתה מן הבנין, אש שהלכה וגברה (כנראה שהגיעו לאויב תגבורות נוספות). אותה שעה נפתחה אש גם מכיוון צמח גופא. המחלקה נתבססה בביתים וענתה באש.

מדגניה יצאו שתי כיתות פל"ם אשר תפסו את טחנת הקמח והגרוסה שמשמאל לכביש. מעמדה חדשה זו אפשר היה לכסות באש את הכניסה למשטרה ולמנוע מן האויב את הכניסה היציאה מהבנין.

בינתיים החשיך היום. ברור היה, שבלי פריצת קיר הבנין בחומרי גפץ לא נוכל לחדור פנימה. חומרי הגפץ הובאו לדגניה בערב מאשדות-יעקב וסודרו ב-4 תרמילי גב, שכל אחד מהם הכיל מטען של 20 ק"ג. סידורי ההפעלה היו פרימיטיביים (ע"י הצתת פתיל מלוכסן-החיתוך). עם חשכה יצאתי מדגניה עם שתי כיתות: "סבלים" נושאי-חומר ואבטחה להם.

הגענו לבית-הספר. פגשתי את מוטקה פ. שהיה המפקד במקום, והלה הודיעני שזחל אל הגדר המקיפה את הבנין ופרצה במספרים, על מנת להמשיך פריצה במח רב יותר. קבענו שתי כיתות שירתקו את המשטרה מצד צפון-מערב, ואלו כיתה שלישית עם כיתת פל"ם — יפרצו לבנין מצד מערב. אל היחידה הפורצת צורף חבלן ושלושה

הפירצה בגדר בנין משטרת צמח

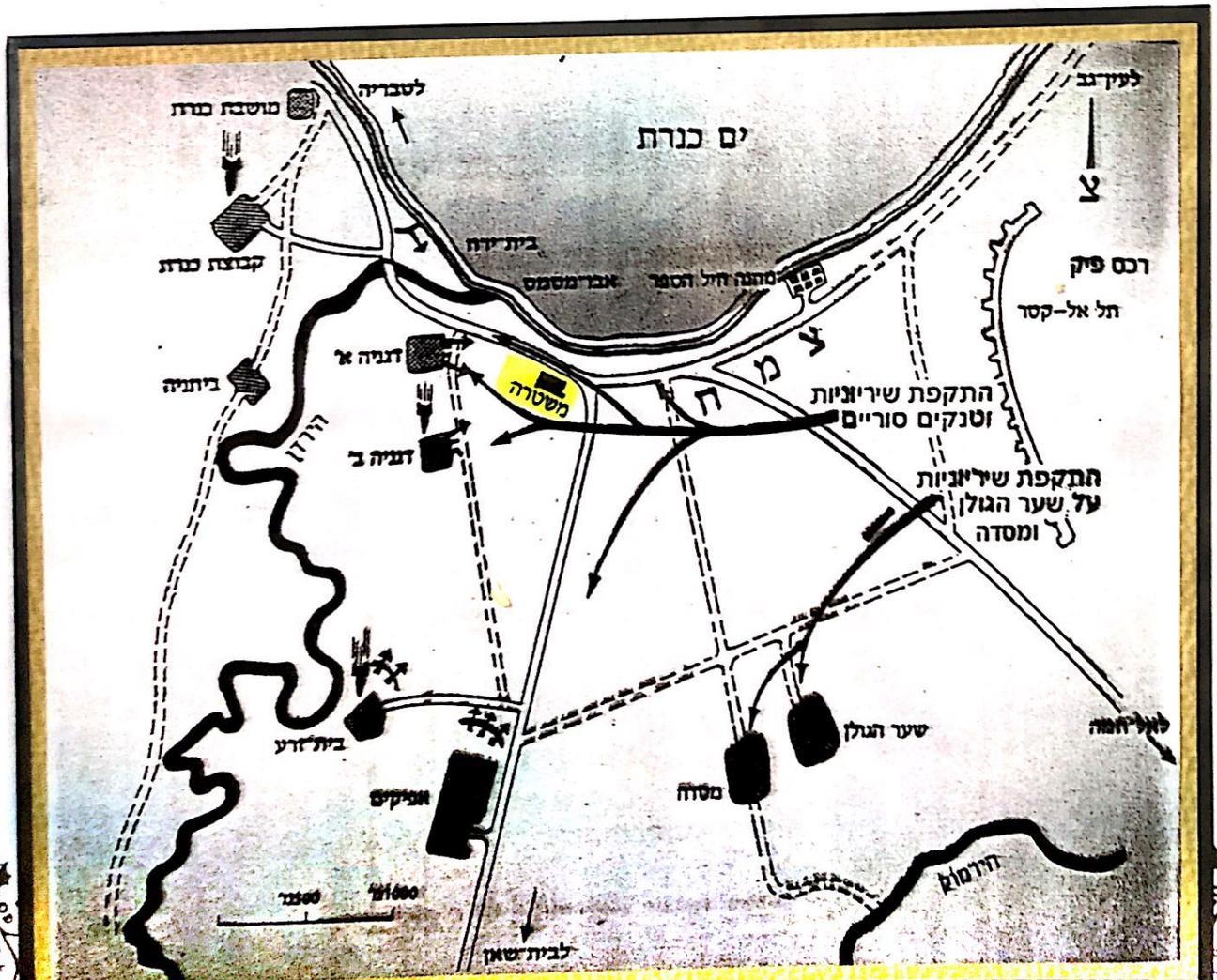

פבליים. כיתוח ורחק פתחו באש. על מנת להסיח דעתו של האויב ולהסות אליהם את אשו. אותה שעה התקדמה יחידת הפורצים אל בנין המשטרה והלגו לאורך הגדר החישנו את הפרצות. כשמצאנו לבסוף נתברר, שרק כמה חוטים מן הגדר נחתכו, ולמעשה חיתה הגדר סבוכה בקונצרטיות וחיל רב.

אותה שעה נמצע מכודר תועה אחד הפורצים החל לצעוק. צעקותיו גילו את מקומנו לאויב. הוא התחיל לכוון אלינו את אשו. האנשים נסוגו מעט (הסבלים ברחו לגמרי). תפסתי תרמיל עם חומר נפץ הטלתיו כבונגלור על הגדר. הרחקנו את יתר התרמילים והפעלתי את המטען.

מיד עם התפרצות הגדר, התקדמנו, ועמנו שאר התרמילים. דרך פרצת הגדר הוצגו את חומר הנפץ ליד הקיר. הפתיל הוצת. ואנו נסוגנו לעבר בית-הספר.

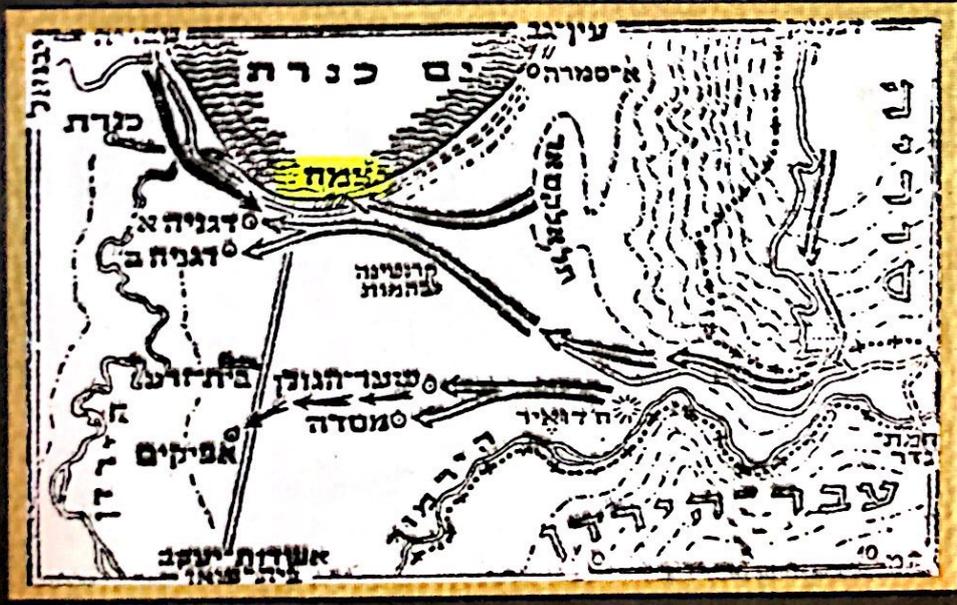
בשעה התפרצות הדפתי למוסקה שעליו לצאת עם יחידתו ולפרוץ לבנין. היחידה יצאה כעבור זמן-מה שמעתי קריאות: אין פירצה! לטנף הדפתי להבלין. שיראה ליחידה את מקום הפרצה. יחד הצטרפנו לכה הפורץ הבכנונו ראשונים להגן הבנין. ראינו את הערבים יורדים במהירות ממגדל המשטרה. ידיתי אליהם כמה כדורים באקדחי חוקתי רימון לעברם. מיד שמעתי את מוסקה קורא אלי: רימון י! — הסתבלתי סביבי, אך לא ראיתי דבר, אותה שעה אירעה התפרצות על ידנו. דפאל התבלן נמצע פצע קשה בגבו. בינתיים פרצו הכיתות פנימה וסיהרו את הבנין. ערבי אחד נהרג ואחד נשבה. השאר הצליחו להמלט. מדברי השבוי נתברר, שבמשטרה היו 25 רוצחים ומקלע אחד. בלילה נדרו עוד כמה יריות מן הכפר לעבר המשטרה. אך לפנות בוקר ברחו ערביי צמח מן העיירה. אנשינו חדרו לעיירה וסרקוה. לא נמצא איש עד הקדנטינה החדשה.

יום המערכה

- 8-18.4.48 — המערכה בטבריה.
- 20.4.48 — ערביי קדיש, השוכנים במרחק 2 ק"מ על הרכס שמצפון למושב כנרת, מינו את כפרם ועברו לצמח.
- 3 מכוניות-משא ערביות טעונות מצרכים הוחרמו עלידי אנשינו בקרבת עסולה.
- 22.4. — מנדל הערבית, על אסיהדרך לגליל-העליון, פונתה מתושביה הערביים; בכפר הוחרמו 12 רובים. ביום ההוא פונה גם הכפר עבודיה, השוכן מערבית לבית-זרע. תושבי שני הכפרים עברו לעבר-הירדן.
- 23.4. — יחידות "ברק" תקפו בלילה את צמח מצד דרום. הצבא-הבריטי החונה במשטרה התערב בקרב, ואנשינו נסוגו מן הכפר באבידות. עם זאת — החלה תנועת בריחה ערבית, בעיקר של נשים וילדים, לעבר אל-חמה.

מקום נפילתו של יהודה

מג"ד 12 בתש"ח

יצחק ברושי (בורשטיין), מפקד גדוד 12 במלחמת השחרור

משטרת צמח

חייל צה"ל על רקע משטרת צמח - המקום שממנו יצאו הסורים להתקפה על דגניה

קווים לדמותו

יהודה בן צבי זוסמן

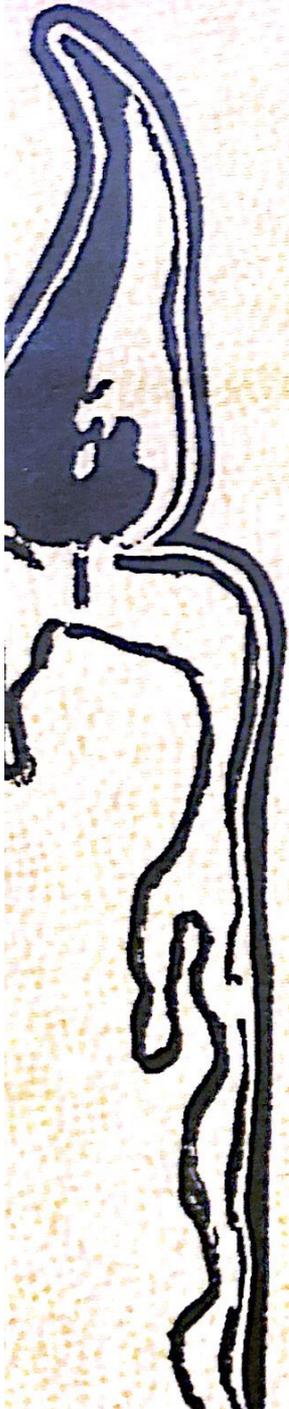
למעלה משנה יחצי היה נוטר באפיקים. יליד "מאה שערים" שבירושלים, גטה את מקום מושבו הזמני ואת חיבתו לעמק-הירדן ופה נפל על הגנתו בקרב הראשון על צמח בערב פסח תש"ה. מימי ילדותו למד בישיבה בירושלים. גדל והיה נער אהוב ואהוד בחברתו ובמשפחתו הירושלמית. בן זקונים היה יהודה להוריו בקולו הנאה הנעים לשומעיו ומדי פעם בפעם היה עובר לפני התיבה זריז את התפילות. גדולה היתה ההנאה שהסב למנין המתפללים בבית-הכנסת באפיקים.

ובצאתו מבית-הכנסת או בבואו מן השמירה בשדות, מצא ענין רב בחברת הילדים אשר בשכנות צריף הנוטרים. בן 17 הלך יהודה עם חבריו לחיות חיי שיתוף בקיבוץ "יהושע" של "הפועל המזרחי" ליד אבן-יהודה. משם הלך לזמן מה לנתניה ועבד בליטוש יהלומים. בימים ההם עזר להוריו בירושלים. התגייס ונשלח לחיל הנוטרים והיה למעלה משנה יחצי באפיקים.

ובעודו מטפל כחובש בחבריו הפצועים נפל גם הוא בין הנוסלים בקרב על צמח. מול הכנרת, והוא בן 19.

מורה

חיי אדם - כרסיסי אל,
פורצים אתהוה ואל חיקה צונחים
ברצח מפץ לונקים אל מול חופים
ובארות שלווה - שווים.

חיי אדם כטיבות טל
באות מאין הסוף ואל חייקו נוסרות
בלובן הבקרים צוחקות בשלל און
וצל סיבו של יום - אנוצות.